

reprezentanților cultului religios ortodox cu privire la nivelul de implicare în soluționarea problemelor de sănătate publică din comunitate și colaborarea cu asistența medicală primară; elaborarea recomandărilor pentru îmbunătățirea nivelului de colaborare a asistenței medicale primare și a cultului religios ortodox din comunitate, în vederea dezvoltării dialogului intersectorial pentru soluționarea provocărilor din domeniul sănătății publice.

Materiale și metode. Tipul studiului: descriptiv, transversal, cantitativ. Unitate de cercetare: medicii de familie (n=344) și reprezentanții cultului religios ortodox (n=343) de pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Instrumente de colectare a datelor: chestionare realizate în Google forms și distribuite prin e-mail și pe suport de hârtie. *Metodele studiului:* istorică, sociologică, statistică, de transfer al datelor, comparativă, grafică.

Rezultate obținute. În baza rezultatelor obținute din cercetare concluzionăm despre gradul scăzut al colaborării dintre asistența medicală primară și reprezentanții cultului religios ortodox. Astfel, 60,1% din medicii de familie, cât și 79,8% dintre preoții ortodocși consideră că există bariere de conlucrare dintre asistența medicală primară și reprezentanții cultului religios ortodox. Viziunile asupra principalelor bariere de conlucrare dintre asistența medicală primară și reprezentanții cultului religios ortodox diferă în cele două loturi de studiu. Astfel, medicii de familie consideră că principalele bariere sunt: lipsa de comunicare dintre instituțiile medicale și cultele religioase (59,4%), lipsa de cunoștințe în domeniul sănătății în rândurile reprezentanților cultului religios (51,6%) și faptul că nu este înțeles rolul și modalitățile posibile de implicare a reprezentanților religiei în soluționarea problemelor de sănătate publică (47,8%). De cealaltă parte, 2/3 dintre reprezentanții cultului religios ortodox au afirmat că instituțiile religioase nu sunt văzute ca parteneri credibili în rezolvarea problemelor de sănătate publică (64,7%), iar alte bariere identificate de către aceștia sunt: lipsa de comunicare dintre instituțiile medicale și cultele religioase (44,8 %), nu este înțeles rolul și modalitățile posibile de implicare a reprezentanților religiei în soluționarea problemelor de sănătate publică (28,8%). Aproximativ un sfert dintre medicii de familie (23,3%) și preoții ortodocși (26,7%) consideră că lipsa de motivare din partea medicilor de familie ca fiind barieră în procesul de conlucrare dintre acești actori. Medicii de familie au afirmat, în proporție de 22,5%, că există interdicții din partea conducerii bisericii în procesul de conlucrare dintre aceștia, pe când reprezentanții cultului religios ortodox au afirmat doar în proporție de 4,7% că ar exista o astfel de barieră.

Printre măsurile care ar putea îmbunătăți colaborarea dintre reprezentanții cultului religios ortodox și asistența medicală primară, o „mai bună și regulată comunicare” a fost menționată în egală măsură de ambele grupe (medicii de familie – 78,1%; reprezentanții cultului religios ortodox – 78,0%).

Concluzii: În baza rezultatelor obținute din cercetare concluzionăm despre gradul scăzut al colaborării dintre asistența medicală primară și reprezentanții cultului religios ortodox. Ambele grupuri conștientizează obstacolele în calea unei colaborări eficiente. În același timp, ambele grupuri exprimă disponibilitate pentru conlucrare în interesul sănătății publice, iar gradul de deschidere pentru o colaborare mult mai strânsă, atât în rândul medicilor de familie, cât și a reprezentanților cultului religios ortodox, este exprimat prin dorința conlucrării și implicării pe viitor în soluționarea problemelor de sănătate publică.

Cuvinte cheie. Medici de familie, reprezentanții cultului religios ortodox, conlucrare.

Victoria VOLOCEAI

Valentin MIȚA

Scopul. Evaluarea consumului de tutun la gravidele din Republica Moldova în vederea elaborării recomandărilor care ar contribui la diminuarea comportamentelor de risc în sarcină.

Obiective. Analiza datelor literaturii de specialitate, a practicilor internaționale și a cadrului normativ național al Republicii Moldova în problema tutunului; evaluarea cunoștințelor, atitudinilor și a practicilor femeilor gravide față de consumul de tutun în sarcină; identificarea barierelor, precum și a mediatorilor de impact asupra consumului de tutun în sarcină; elaborarea unor recomandări în vederea reducerii fumatului printre gravidele din Republica Moldova și îmbunătățirea indicatorilor perinatali.

Materiale și metode. Tipul studiului: mixt. Componenta cantitativă – studiu cros-sectorial cu aplicarea de chestionare gravidelor fumătoare. Lotul de cercetare (prin selectare randomizată) – 376 de femei gravide fumătoare. Componenta calitativă - discuții în focus-grupuri (realizate la distanță) cu femei gravide fumătoare (3 ședințe a câte 8-12 participante). *Metodele studiului:* observarea, colectarea datelor, statistică medicală, matematică, comparativă, analitică, grafică, descriptive.

Rezultate obținute. Cea mai mare prevalență a fumatului se întâlnește la grupa de vârstă 26-29 de ani (39,1%), iar la capătul opus fiind grupa de vârstă 36-39 de ani, cu o prevalență de 6,1%. Din numărul total al respondentelor (n=376), din zona urbană sunt – 251 (66,8%) de gravide fumătoare, dublu față de zona rurală - 125 (33,2%). Studiile internaționale confirmă ponderea mai mare a fumătoarelor gravide în zonele urbane. Privind distribuția pe zonele geografice ale țării, s-a constatat că majoritatea gravidelor fumătoare sunt rezidente ale zonei Centru – 205 (54,5%), iar ponderea cea mai scăzută revine gravidelor din zona de Sud – 78 (20,7%). Ponderea gravidelor fumătoare cu studii medii incomplete și cu studii medii complete reprezintă aproximativ ½ din lotul studiului, fapt care ar explica, în mare măsură, lipsa unor cunoștințe clare asupra impactului fumatului în sarcină. Fumatul la gravide asociat cu indicatorul socio-economic, arată că frecvența cea mai mare a fumătoarelor se înregistrează printre gravidele cu nivel socio-economic scăzut - 236 (62,8%), urmate de către cele cu un potențial financiar mediu – 105 (27,9%), iar femeile gravide fumătoare cu posibilități financiare se situează la capătul distal – 35 (9,3%). Privind caracterul planificat al sarcinii s-a constatat că, ponderea cea mai mare – 267 (71%) din gravide nu au planificat această sarcină, 61 (23%) fumătoare au acceptat cu greu această sarcină; 1/3 dintre respondente (29%) – au planificat sarcina, aceasta fiind una dorită.

Cele mai multe dintre femeile gravide fumătoare (40,4%) fumează 2-5 țigări zilnic; 25,5% – utilizează între 6-10 țigări zilnic; ponderea gravidelor care utilizează zilnic între 11-20 de țigări reprezintă – 22,6%, majoritatea respondentelor având o experiență îndelungată în fumat (de la 5 la 15 ani). Privind schimbările de comportament față de fumat în timpul sarcinii, s-a constatat că, cca 1/3 din respondente au fumat la fel de multe țigări în timpul sarcinii; ½ – au menționat că au fumat mai puține țigări în sarcină; pentru 1/5 a fost greu de indicat, iar o parte au menționat că în sarcină au folosit mai multe țigări decât în perioada anterioară acestora. Jumătate dintre gravidele fumătoare au relatat că au făcut față unui stres persistent pe perioada sarcinii; 1/3 dintre acestea au manifestat stări depresive și 1/5 au avut stări de anxietate. În timp ce 2/3 din respondente acceptă ideea că renunțarea la fumat în timpul sarcinii ar fi una benefică atât pentru mamă, cât și pentru copil, totuși există gravide care neagă existența riscurilor derivate din fumat, iar cca ½ din gravide cred că nu toate sarcinile dezvoltă complicații în urma fumatului.

Studiul a explorat sursele care oferă cunoștințe convingătoare despre riscurile consumului de tutun la gravide. Corespunzător, familia (26,9%) și prietenii (24,7%) reprezintă cea mai de încredere și cea mai accesibilă sursă informativă; cca 15,4% – pledează pentru TV; și 15,7% – pentru rețelele de socializare. Acest fapt identifică anumite lacune menite să producă un impact semnificativ asupra diminuării fenomenului fumatului în sarcină.

Concluzii: Studiul a demonstrat că fumatul în rândul gravidelor din RM se identifică cu femeile cu vârsta tânără, din mediul urban, în relație de concubinaj, cu studii medii și cu venituri medii sau reduse. Prin urmare, renunțarea la fumat sau diminuarea fumatului în sarcină cere eforturi și strategii de influență convergentă pe palierele socioculturale, educaționale și economice.

Cuvinte cheie. Fumatul la gravide, cunoștințe, atitudini, riscuri.

PATTERNUL INTERRELAȚIILOR PUBLIC-PRIVAT ÎN ASISTENȚA MEDICALĂ SPITALICEASCĂ

Eduard ANESTE

Oleg LOZAN

Scopul. Identificarea patternelor de interrelații între prestatorii publici și privați de asistență medicală spitalicească pentru elaborarea unor recomandări de fortificare a colaborării intra-sectoriale.

Obiective. Identificarea practicilor și recomandărilor internaționale în domeniul colaborării intra-sectoriale în sectorul spitalicesc prin analiza literaturii de specialitate; aprecierea percepției managerilor instituțiilor medicale spitalicești publice și private privind potențialul de colaborare și competiție între ei; identificarea cauzalității potențialelor disensiuni între medicii din cadrul instituțiilor medicale spitalicești private și cele de stat; analiza și compararea informației obținute, formularea concluziilor și elaborarea recomandărilor pentru fortificarea colaborării intra-spitalicești.

Materiale și metode. Tipul studiului: descriptiv, selectiv, mixt (cantitativ și calitativ). Studiul a fost realizat prin chestionarea conducătorilor de instituții medicale spitalicești publice și private din Republicii Moldova, desfășurat în perioada lunilor decembrie 2021–martie 2022. Chestionarele au fost distribuite în cele 85 de instituții spitalicești din țară și au fost obținute 64 de răspunsuri valide. Componenta calitativă a studiului fiind realizată prin analiza răspunsurilor la întrebările deschise ale chestionarului. *Metodele utilizate:* istorică, sociologică, logică, statistică, matematică.

Rezultate obținute. Parteneriatul public-privat (PPP) întrunește prin esență componentele ce țin de dezvoltarea comună sau mixtă pentru a promova inovarea ținând domeniile în care